चतुर्थो वर्गः

8. वैदिकसंस्कृतौ भक्ति-भावनायाः किं स्वरूपमस्ति? ऋषयः केषां स्तुतिं किमर्थं कुर्वन्तिं?

9. वैदिकसंस्कृतौ सदाचारस्य कोऽभिप्रायः सदाचार विषये के सन्ति सुप्रयुक्ताः नियमाः?

A **(Printed Pages 4)**

Roll No. ______________

AS-2141

एम. ए. (द्वितीय सेमेस्टर) परीक्षा, 2015

संस्कृतम्

चतुर्थप्रश्नपत्रम्

(वेदो वैदिकी संस्कृतिश्च)

समय : - घण्टात्रयम् **पूर्णाङ्कः - 70**

निर्देश : **पञ्च** प्रश्नाः समाधेयाः। प्रथमः प्रश्नोऽनिवार्यः। प्रतिवर्गम् च एकः प्रश्नोऽवश्यं समाधेयाः। सर्वे प्रश्नाः समानाङ्गा।

1. अधोलिखितानां संक्षिप्तोत्तराणि प्रदेयानि- 10×3=30

(क) वैदिक संस्कृतौ समाज-स्वरूपम्?

(ख) वैदिकी संस्कृतिः ग्रामनिष्ठा नगरनिष्ठा वा?

(ग) प्रमुख वैदिक देवानां नामानि?

(घ) 'साम्मनस्यस्य' कोऽभिप्रायः?

(ङ) 'सामवेदे' 'साम' शब्दस्य कोऽर्थ?

(च) वेदोऽखिलो धर्ममूलम्

(छ) आरण्यकगन्थाः।

(ज) सायणाचार्यः।

(झ) वेदाङ्गेषुशिक्षा।

(ञ) अथर्ववेदः

प्रथमो वर्गः

2. अधोलिखितयोर्मन्त्रयो व्यख्यिानं ऋषि देवतादि निदर्शनपूर्वकं विधेयम् - 10

(क) अनुव्रतः पितुः पुत्रो माात्रा भवतु सम्मनाः।
जाया पत्ये मधुमतीवाचंवदतु शान्ति वाम् ।।

(ख) येन देवा न वियन्ति नो च विद्विषते मिथः।
तत् कृण्मो ब्रह्म वो गृहे संज्ञानं पुरूषेभ्यः।।

3. अधोलिखितयोर्मन्त्रःयोर्विनियोगपूर्विका व्याख्या करणीया -10

(क) यज्ञायज्ञा वो अग्नये गिरागिरा च दक्षसे
प्र प्र वयममृत जातवेदस प्रियं मित्र न शंसिषम् ।।

(ख) पाहि नो अग्न एकया पाह्यूत द्वितीयया
पाहि गीर्भिस्तिसृभिरूजा पते प्राहिचतसृ भिर्वसो।।

द्वितीयो वर्गः

4. नियमोल्लेखपूर्वकमधोलिखितस्य मन्त्रस्य पदपाठः करणीयः-
या भ्राता भ्रातरं द्विक्षसन् मा स्वसारमुत स्वसा। 10
सम्यञ्चः सव्रता भूत्वा वाचं वदत भद्रया।।

5. अधोलिखितेषु पदेषु कयोश्चित् द्वयोः व्याकरणदृष्ट्या विवेचर्न कार्यम् - 10

(क) अनुव्रतः।

(ख) कृण्मः

(ग) पाहि ।

(घ) पत्ये।

तृतीयो वर्गः

6. वेदमन्त्रेषु कति स्वराः भवन्ति? तेषां प्रयोगस्य किं प्रयोजनम्मन्यते? 10

7. सामवेदीय मन्त्रोपरि निर्दिष्टा अङ्काः गान स्वराणां सूचकाः भवन्ति संहितास्वराणां वा? 10